

Дело C-455/21**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на представяне:**

23 юли 2021 г.

Запитваща юрисдикция:

Tribunalul Olt (Румъния)

Дата на акта за преюдициално запитване:

27 май 2021 г.

Въззивник и ищец в първоинстанционното производство:

OZ

Въззиваем и ответник в първоинстанционното производство:

Lyoness Europe AG

Предмет на главното производство

Жалба, подадена от въззивника OZ, физическо лице, пред Tribunalul Olt (Висш областен съд Олт, Румъния) срещу решението по гражданско дело на Judecătoria Slatina (Първоинстанционен съд Слатина, Румъния), с което се отхвърля предявеният от него иск за установяване на неравноправния характер на някои клаузи от договора, сключен с въззиваемия/ответника, Lyoness Europe AG

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Съгласно член 267 ДФЕС се изисква тълкуване на член 2, буква б) от Директива 93/13/ЕИО

Преюдициални въпроси

- 1) Трябва ли член 2, буква б) от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в

потребителските договори да се тълкува в смисъл, че физическо лице, инженер механик, специализиран в сферата на хидравличните и пневматичните машини (и който не извършва търговска дейност по занятие, нито в частност дейност по закупуване на стоки и услуги с цел препродажба и/или посредничество) и който сключва с търговско дружество (търговец) договор за включване, съгласно който това физическо лице има право да участва в общността за пазаруване, създадена от гореспоменатото дружество под формата на системата Lyoness (система, чрез която се обещава печалби под формата на възстановяване на разходи на покупки, комисионни и други промоционални предимства), за закупуване на стоки и услуги от търговци, които имат договорни отношения с това дружество (наричани бизнес партньори на Lyoness) и да осъществява посредничество с други лица в контекста на системата Lyoness (т.нар. потенциални лоялни клиенти), може да се счита за „потребител“ по смисъла на тази разпоредба, въпреки договорната клауза, която предвижда, че по отношение на договорните отношения между Lyoness и клиента, с цел ефективна защита на потребителите, се прилага само и единствено швейцарското законодателство, независимо от местожителството на клиента.

- 2) Трябва ли член 2, буква б) от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори да се тълкува в смисъл, че лице, което е сключило с търговец договор с двоен предмет, а именно [когато] договърът е сключен за цели, които попадат отчасти в обхвата на търговската, икономическата или професионалната дейност на това физическо лице и отчасти извън тази дейност, и търговската, икономическата или професионалната цел на такова физическо лице няма преобладаващо значение в общия контекст на договора, може да се счита за „потребител“ по смисъла на тази разпоредба.
- 3) При утвърдителен отговор на предходния въпрос какви са основните критерии, които следва да се приложат, за да се определи дали търговската, икономическата или професионалната цел на това физическо лице има преобладаваща тежест в общия контекст на договора?

Релевантни разпоредби от правото на Съюза

Договор за присъединяването на Република България и Румъния към Европейския съюз

Член 2 и член 19, параграф 1 ДЕС

Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. година относно приложимото право към договорни задължения (Рим I), членове 3 и 6.

Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (наричана по-нататък „Директивата“).

Релевантни национални разпоредби

Закон № 193/2000 за неравноправните клаузи в договорите, сключени между търговци и потребители, с който се транспонира Директивата: членове 1, 2 и членове от 4 до 7, по-специално член 2, параграф 1, който определя „потребителя“ като всяко физическо лице или група от физически лица, обединени в сдружение, които по силата на договор, попадащ в приложното поле на този закон, действат за цели извън тяхната търговска, промишлена или производствена, занаятчийска или професионална дейност.

Закон № 296/2004 за въвеждане на потребителски кодекс: членове 1, 3 и 75 до 81, по-специално точка 13 от неговото приложение, която определя „потребителя“ с помощта на понятия, идентични с използваните в Закон № 193/2000.

Закон № 134/2010 за приемане на граждански процесуален кодекс: член 205, който предвижда по-специално, че ответникът може да предяви процесуални възражения в отговора на исковата молба; член 237, който предвижда, че за да подготви съдебното заседание по същество, съдът трябва да се произнесе по възраженията, направени от страните или за които следи служебно; членове 251 и 255, които предвиждат, съответно, че не подлежат на адължение за доказване обстоятелства, които съдът проверява служебно и, че съдът може да реши, че не е необходимо да се доказват ноторноизвестни или безспорни факти, както и членове 466, 476, 479 и 480, които уреждат въззивното производство, което включва ново разглеждане на делото по същество, от правна и от фактическа страна.

Кратко представяне на обстоятелствата и на главното производство

- 1 На 9 декември 2020 г. Judecătoria Slatina (Първоинстанционен съд Слатина) отхвърля иска на ищеца OZ срещу ответника, дружество Lyoness Europe AG, с който последният иска, на основание Закон № 193/2000, да се установи неравноправният характер на някои клаузи, съдържащи се в Общите условия на договора и приложенията към него, като иска ответникът да бъде призван в седалището на myWorld Retail Services SRL (предишно дружество SC Lyoness Romania SRL).

- 2 Посоченият съд счита, че съгласно Общите условия по договора ответникът с неговите партньори представлява международна общност за пазаруване, в рамките на която участниците получават възможността чрез съвместна покупка и получени изгодни условия да получат приход под формата на възстановяване на разходи за покупки, комисиони и други предимства. Закупуването на стоките или услугите се осъществява директно от търговци, които имат договорни отношения с ответника.
- 3 По този начин лоялният клиент има право да участва в създадената от ответника общност за пазаруване с възможност да се ползва от благоприятни условия за закупуване под формата на възстановяване на разходи, комисиони и други ценови намаления, предоставяни от търговските партньори посредством ответника, докато услугите на ответника се свеждат на практика до посредничество и отчасти до изчисляване на услугите на всеки търговски партньор, както и до поръчка на ваучери за покупка с марка Lyonesse, които правят възможно закупуването на стоки и услуги от търговските партньори.
- 4 Като се има предвид, че оценката за неравноправност на дадена клауза изисква, наред с другото, жалбоподателят да действа като потребител и анализирайки Общите условия по договора (CGA) от 2009 г., съдът установява, че договорът не е сключен между потребител и търговец, тъй като страните си предлагат взаимно комисиони, намаления на цените и други предимства по силата на общността за пазаруване. Следователно договорът не може да се разглежда в контекста на Закон № 193/2000, тъй като ищецът не отговаря на условията, за да придобие качеството на потребител.
- 5 Judecătoria Slatina също така постановява, че няма доказателства, че дружеството myWorld Retail Services SRL е свързано с дружеството ответник, че е филиал на дружеството ответник или че посоченото седалище е седалище на филиала на дружеството ответник, и разпорежда ответникът да бъде призован в седалището му в Швейцария.
- 6 OZ подава жалба срещу решението на Judecătoria Slatina пред запитващата юрисдикция, Tribunalul Olt.

Основни доводи на страните по главното производство

- 7 На първо място, OZ излага подробно доводите си, според които ответникът, дружество със седалище в Швейцария, е бил правилно призован на съд в седалището в Румъния на дружество myWorld Retail Services SRL, тъй като последното дружество, бившето Lyonesse Румъния, е представител на ответника в Румъния.
- 8 Що се отнася до приложимостта на Закон № 193/2000, OZ твърди, че сключеният от него договор с ответника е договор, сключен между

потребител и търговец, който съдържа различни клаузи, които създават в негова вреда и в нарушение на изискването за добросъвестност значителна неравнопоставеност между правата и задълженията на страните.

- 9 Що се отнася до качеството му на потребител в контекста на спорния договор, OZ твърди, че с обжалваното съдебно решение по гражданско дело първоинстанционният съд е отхвърлил жалбата му, без да разгледа или да прецени по какъвто и да е начин неговите доводи, изложени в жалбата по този въпрос, в нарушение на правото му на справедлив съдебен процес.
- 10 Така първоинстанционният съд неправилно преценил, че „с горепосочения договор страните си предлагат насрещни комисиони, ценови намаления и други финансови предимства в рамките на общност за пазаруване“ и че поради това OZ нямал качеството на потребител.
- 11 Според OZ, както следвало и от параграф 2 от спорния договор, съществувала само една общност за пазаруване по смисъла на този договор и членовете на тази общност са само търговски дружества, а именно Lyoiness Europe AG и дружествата партньори, които са изрично посочени в договора като търговци и наричани по-долу „търговски партньори“.
- 12 Освен това със спорния договор се изключва сдружаването с общността за пазаруване, определено в договора, тъй като, както следва и от член 2 от договора, страните по договора са, от една страна, Lyoiness Europe AG, и от друга страна, лоялният клиент, който, както следва и от член 1.1, е лицето, което има право да участва в осъществяваната от страна на LYONESS общност за пазаруване единствено в смисъла на закупуване на стоки и услуги от търговските партньори.
- 13 OZ изтъква, че както на страница 10 от договора, така и във формуляра за включване към договора се изисква подпис на клиента и че както следва и от членове 2.2 и 2.3 от спорния договор, лоялният клиент по смисъла на договора може да бъде както физическо лице, навършило 14 години, така и юридическо лице. OZ твърди, че по силата на тези клаузи от договора той е сключил договора като клиент, като обикновено физическо лице, идентифицирано с неговото име, фамилия, личен идентификационен номер и адрес, които са идентификационните данни на едно обикновено физическо лице, а не на юридическо лице.
- 14 Според OZ в нито една клауза от договора не се посочва, че той предлага взаимно комисиони, намаления на цените и други финансови предимства на Lyoiness Europe AG и първоинстанционният съд не е бил в състояние да посочи конкретно предполагаемите комисиони, намаления на цените и други финансови предимства, предоставени от него на ответника.
- 15 Като физическо лице обаче той дори не би могъл да предложи на ответника никакви комисиони, намаления на цените и други финансови предимства, тъй като по никакъв начин не е действал за постигане на цели, свързани с

търговска, промишлена или производствена, занаятчийска или професионална дейност по смисъла на Закон № 193/2002 — дейности, които при всички положения не могат да се упражняват без предварително разрешение или получаване на предвидените в закона становища и лицензи и без вписване или регистрация в търговския регистър.

- 16 OZ добавя, че нито преди сключването на спорния договор, нито по време на изпълнението му не е упражнявал икономическа дейност като търговец съгласно директивата или Закон № 193/2000, както и посреднически дейности от вида, обхванат от спорния договор, упражнявани по занятие.
- 17 Той иска от запитващата юрисдикция да отправи преюдициално запитване до Съда.
- 18 Въззиваемият/ответникът, дружество Lyoiness Europe AG, представлявано в Румъния от myWorld Retail Services SRL (предишно дружество SC Lyoiness România SRL), иска жалбата да бъде отхвърлена.
- 19 Дружество MyWorld Retail Services SRL твърди преди всичко, че макар да упражнява в полза на въззиваемия/ответника маркетингови и рекламни дейности, то в действителност не е филиал на последния, тъй като в действителност представлява дружество с ограничена отговорност, установено на територията на Румъния, независимо и със собственото си имущество, което има за съдружници дружествата myWorld International Limited и myWorld Holdings Limited, и двете дружества, организирани в съответствие със законите на Обединеното кралство и със седалище в град Лондон.
- 20 То изобщо не е контролирано от въззиваемия/ответника и не е титуляр на каквото и да било специално пълномощно, за да го представлява пред съда.
- 21 По съществуването на спора myWorld Retail Services SRL твърди, че OZ не може да се счита за потребител.
- 22 Всъщност отношенията между Lyoiness Europe AG и членовете на системата за лоялни клиенти Lyoiness, сред които е и жалбоподателят, са във вида на търговски бизнес отношения.
- 23 Съгласно принципа на функциониране на системата Lyoiness жалбоподателят осъществява икономическата си дейност независимо и систематично, като съчетава своите социални и финансови ресурси и извършва търговска дейност с цел получаване на печалба от това под формата на пасивен доход.
- 24 Регистрацията в системата за лоялни клиенти Lyoiness е безвъзмездна и последващата дейност на члена в рамките на системата не зависи от плащането на каквато и да било сума. При това положение договорното отношение между членовете на Lyoiness и ответника по главното

производство не води до никакви разходи, тъй като не може да се определи количествено никаква евентуална вреда, причинена на някой от членовете. Депозиранията от членовете парични суми представляват авансови плащания за бъдещите им покупки, като единственото им задължение се състои в използването на тези суми чрез програмата за лоялни клиенти, т.е. да пазаруват от търговските партньори на Lyoiness. Всъщност авансовите плащания по покупките не представляват равностойността (цена) на стоките или услугите, доставени/предоставени от Lyoiness.

- 25 Стоките и услугите се закупуват от членовете директно от търговските партньори на Lyoiness Europe AG, така че правоотношението възниква пряко между тези търговски партньори и членовете на системата Lyoiness.
- 26 Дейността, извършвана от системата за лоялни клиенти Lyoiness, не включва производството, вноса или продажбата от страна на ответника на стоки за членовете на системата Lyoiness. Системата за лоялни клиенти Lyoiness, заедно с нейните членове, създава общност от пазаруващи с цел извличане на взаимна облага от нея. Жалбоподателят се е възползвал от предимствата на член на системата за лоялни клиенти Lyoiness, състоящи се във възстановяване на разходи за покупките му, разширени предимства за члена за покупките на всички препоръчани членове — бонус за приятелство — и предимства, свързани със статута на партньор.
- 27 При сключването на договорите жалбоподателят е действал с цел упражняване на дейности, водещи до допълнителни и пасивни приходи, а не с цел получаване на обикновени отстъпки.
- 28 Дружество MyWorld Retail Services SRL твърди, че съгласно договора „всеки клиент се ползва от предимството „пари при всяка покупка и на всяко заинтересовано лице за тази икономическа дейност е предоставена възможност, чрез активен маркетинг, който се състои в препоръки, да си набави допълнителен доход и да развива тази дейност до основна професионална дейност“ и „[...] клиентът трябва да се грижи самостоятелно за облагането на получените печалби и комисиони, за плащанията, необходими за застрахователните вноски, както и да представи други документи в рамките на определените срокове; за тази цел клиентът подава пред компетентните данъчни органи в законоустановения срок декларация по образец 201 „декларация за доходите от чужбина, код 14.13.01.13/7“.
- 29 Освен това качеството на търговци за членовете на системата Lyoiness вече е било обявено с окончателно решение на Curtea de Apel București (Апелативен съд Букурещ, Румъния) от 2014 г., който се произнася по иск, предявен от член на системата Lyoiness. В същия смисъл Tribunalul București (Окръжен съд Букурещ, Румъния) се е произнесъл по друго дело от 2016 г.
- 30 Що се отнася до преюдициалното запитване, дружество myWorld Retail Services SRL твърди, че няма основание за сезиране на Съда, тъй като, на

първо и най-важно място, въззиваемият/ответникът е швейцарско дружество и при условията на евентуалност целта на това искане всъщност е да се реши делото по същество.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 31 Запитващата юрисдикция посочва, че за да се определи дали дадена договорна клауза е неравноправна, следва да се провери по-специално дали ищецът има качеството на потребител.
- 32 Той добавя, че директивата не уточнява за кои видове договори тя се прилага, а ги определя чрез позоваване на качеството на страните по договора, в зависимост от това дали същите действат в рамките на осъществяваната от тях търговска или професионална дейност, тъй като, както следва и от решение от 30 май 2013 г., *Asbeek Brusse и De Man Garabito* (C-488/11, EU:C:2013:341), относно идеята, че потребителят е в по-неизгодно положение в сравнение с търговеца по отношение както на възможностите си да преговаря, така и по отношение на нивото на информация, ситуация, която го принуждава да се придържа към условията, поставени от търговеца, без да може да повлияе на съдържанието на същите.
- 33 В рамките на настоящия иск *Tribunalul Olt* трябва да извърши анализ на два етапа, а именно да провери качеството на потребител на ищеца, след което да реши кое е приложимото право: швейцарското или румънското, което транспонира Директива 93/13/ЕИО. Едва впоследствие, в зависимост от отговора на Съда, ще може да провери дали съдържанието на оспорваните клаузи е неравноправно.
- 34 Според запитващата юрисдикция *OZ* има качеството на потребител, макар да се ползва от търговски отстъпки от страна на някои търговци, които имат договорни отношения с въззиваемия/ответника. Това, което е от значение, е той да е страна по договор, съгласно който да действа за постигането на цели, които не попадат в обхвата на неговата търговска, промишлена или производствена, занаятчийска или професионална дейност.
- 35 Освен това договорната клауза, която обявява за приложимо швейцарското право, може да се анализира и от гледна точка на евентуалния ѝ неравноправен характер.